Magiczny Kraków

Czesław Miłosz

2011-02-04

poeta, prozaik, eseista, tłumacz

Urodził się 30 czerwca 1911 r. w Szetejniach nad Niewiażą na Litwie. Zmarł 14.08.2004 roku. Po zdaniu matury w 1929 r. studiował prawo na Uniwersytecie Stefana Batorego. W 1934 r. uzyskał magisterium. Debiutował w 1930 r. wierszami "Kompozycja" i "Podróż", ogłoszonymi w piśmie "Alma Mater Vilnensis" (z.9). W 1931 r. był założycielem grupy poetyckiej "Żagary", skupionej wokół Koła Polonistów Słuchaczy Uniwersytetu Stefana Batorego i był współpracownikiem jej organu literackiego "Żagary" (1931-34), także w 1932 r., kiedy pismo ukazywało się pod nazwą "Piony". W tym okresie publikował w czasopismach "Linia" i "Kamena". Za twórczość poetycką otrzymał w 1934 r. Nagrodę im. Filomatów, przyznaną przez ZZLP w Wilnie.

W 1934-35 przebywał w Paryżu jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej. Od jesieni 1935 r. pracował jako referent literacki w polskim Radiu w Wilnie. Wiersze, przekłady poetyckie, artykuły i recenzje ogłaszał m.in. w pismach "Pion", "Środy Literackie", "Skamander", a także w "Poprostu" i "Karcie".

W 1937 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie został zatrudniony w Biurze Planowania Programów Centrali Polskiego Radia, którą to pracę wykonywał do września 1939 r. Jednocześnie kontynuował współpracę z "Pionem", publikował też w innych pismach, m.in. w "Marchołcie", "Ateneum" i "Słowie". W okresie istnienia Republiki Litewskiej jego artykuły ukazywały się w wydawanych w Wilnie: "Gazecie Codziennej" i "Kurierze Wileńskim". Latem 1940 r. powrócił do Warszawy. Brał udział w działalności konspiracyjnej, jako członek socjalistycznej organizacji "Wolność" oraz w podziemnym życiu kulturalnym. Opracował wydawaną konspiracyjnie antologię «Pieśń Niepodległa» (1942), kontynuował twórczość poetycką, eseistyczną i przekładową.

Po wojnie przebywał w Krakowie. Należał do zespołu redakcyjnego "Twórczości". Nawiązał też współpracę z "Odrodzeniem", "Dziennikiem Polskim" i z "Przekrojem". Za twórczość poetycką w kwietniu 1945 r. otrzymał Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki. Następnie pracował w dyplomacji, początkowo w polskim konsulacie w Nowym Jorku, a od 1947 r. na stanowisku attachē kulturalnego w Ambasadzie RP w Waszyngtonie. Równocześnie publikował w czasopismach krajowych, głównie w "Odrodzeniu" i "Twórczości" a także w "Kuźnicy" i "Nowinach Literackich". Jesienią 1950 r. objął stanowisko I sekretarza Ambasady RP w Paryżu. Gdy w grudniu 1950r. przybył do Warszawy, odebrano mu paszport; odzyskawszy go z dużymi trudnościami, powrócił do Paryża i zwrócił się do władz francuskich o azyl polityczny. Zamieszkał w Maison-Laffitte pod Paryżem, w siedzibie Instytutu Literackiego. Od kwietnia 1951 r. publikował w miesięczniku "Kultura" liczne utwory literackie i publicystyczne oraz przekłady. W 1953 r. otrzymał Prix Literaire Europen za powieść Zdobycie władzy », a w 1957 r. nagrodę Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie.

W 1960 r. przeniósł się do Berkeley w Kalifornii. Mianowany profesorem w 1961 r., osiadł w Berkely na stałe. W 1968 r. otrzymał nagrodę Fundacji im. A. Jurzykowskiego w Nowym Jorku za twórczość literacką, w 1974 r. nagrodę Polskiego PEN Clubu za wybitne osiągnięcia w dziedzinie przekładu,

natomiast w 1976 r. Guggenheim Fellowship. W 1978 r. otrzymał nagrodę Neustadt International Prize for Literature przyznaną przez University of California - Berkeley Citation. W 1980 r. został laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Od 1982 r. pełnił funkcję przewodniczącego Funduszu Pomocy Niezależnej Literaturze i Kulturze Polskiej. W 1993 r. nadano mu tytuł honorowego obywatela miasta Krakowa.

Współpracował z "Tygodnikiem Powszechnym". Jego utwory były tłumaczone m.in. na języki: angielski, duński, fiński, flamandzki, francuski, niemiecki, hiszpański, serbskochorwacki, szwedzki, węgierski, włoski. Wiersze Cz. Miłosza publikowano prawie we wszystkich antologiach poezji polskiej.

Publikacje książkowe:

"Poemat o czasie zastygłym" - Wilno: Koło Polonistów Słuchaczy USB, 1933; "Trzy zimy" : poezje - W-wa ; Wilno: ZZLP, 1936; "Wiersze" - Lwów: Wydawnictwo "Brzask", 1939; "Ocalenie" : poezje - W-wa: Czytelnik, 1945; "La grande tentation" : le drame des intellectuels dans les democraties populaires - Paris: «Preuves», 1951; " Zniewolony umysł" : traktat polityczny - Paryż: Instytut Literacki, 1953; "Zdobycie władzy" : powieść - Paryż: Instytut Literacki, 1955; "Światło dzienne" : poezje - Paryż: Instytut Literacki, 1953; "Dolina Issy" : powieść autobiograficzna - Paryż: Instytut Literacki, 1955; "Traktat poetycki" : poemat - Paryż : Instytut Literacki, 1957; "Kontynenty" : szkice - Paryż : Instytut Literacki, 1958; "Rodzinna Europa" : eseje - Paryż : Instytut Literacki, 1959; "Człowiek wśród skorpionów": studium o Stanisławie Brzozowskim - Paryż : Instytut Literacki, 1962; wydania następne: W-wa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1982; " Król Popiel i inne wiersze" - Paryż : Instytut Literacki, 1962; " Gucio zaczarowany" : poezje - Paryż : Instytut Literacki, 1965; "Miasto bez imienia" : poezje - Paryż : Instytut Literacki, 1969; "Widzenia nad zatoką San Francisco" - Paryż : Instytut Literacki, 1969; "Prywatne obowiązki"- Paryż : Instytut Literacki, 1972; "Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada" : poezje - Paryż : Instytut Literacki, 1974; "Ziemia Ulro" - Paryż : Instytut Literacki, 1977; "Ogród nauk" - Paryż : Instytut Literacki, 1979; "Przemówienie w Sztokholmie" - Lublin: Lotnia, 1981; "Hymn o perle" : poezje - Paryż : Instytut Literacki, 1982; "Świadectwo poezji" : sześć wykładów o dolegliwościach naszego wieku - Paryż : Instytut Literacki, 1983; "Nieobjęta ziemia" : wiersze i proza - Paryż : Instytut Literacki, 1984; "Wiersze". T.1-2- Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1984; "Tamta ziemia" : wybór wierszy - Łódź: Solidarność walcząca, 1987; "Metafizyczna pauza": szkice - Kraków: Znak, 1989; "Rok myśliwego" - Paryż : Instytut Literacki, 1990; "Dalsze okolice" : poezje - Kraków: Znak, 1991; "Listy": korespondencja z T. Mertonem - Kraków: Znak, 1991; "Szukanie ojczyzny" : szkice - Kraków: Znak, 1992; "Na brzegu rzeki" : poezje - Kraków: Znak, 1994; "Ziemia Ulro": szkice - Kraków: Znak, 1994; "Legendy nowoczesności" : eseje okupacyjne : listy - eseje Jerzego Andrzejewskiego i Czesława Miłosza - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1996; "Abecadło Miłosza" : szkice wspomnieniowe - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1997; "Piesek przydrożny" : poezja i proza - Kraków: Znak, 1997; "Traktat moralny" : traktat poetycki - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1998; "Zaraz po wojnie" : korespondencja z pisarzami 1945-1950 - Kraków: Znak, 1998; "Antologia osobista" : poezje, poematy, przekłady - Kraków: Znak, 1998; "To" : poezje - Kraków : Znak, 2000.

Liczne przekłady książkowe.

Ważniejsze opracowania o autorze:

Kazimierz Wyka: "Ogrody lunatyczne i ogrody pasterskie", w: tenże: "Rzecz wyobraźni" - Wyd. 2 rozsz. - W-wa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1977; K. Dorosz: "Wędrówki Ziemią Ulro" - Londyn: Aneks, 1979; Zdzisław Łapiński : "Między polityką a metafizyką" : (o poezji Cz. Miłosza) - W-wa: NOWA, 1980; "Miłosz w kraju" : echa Nobla - W-wa: BIPS)Biuro Informacji Prasowej Solidarności), 1981; Bożen Chrząstowska: "Poezje Czesława Miłosza" - W-wa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1982; Bogusław Żurakowski: "Wiersze są zawsze pisane przeciwko śmierci", w: tenże: "Paradoks poezji" - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1982; "Poznawanie Miłosza": studia i szkice o twórczości poety - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1985; Stanisław Bereś: "Apokalipsa według Czesława Miłosza" - Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 1986; Aleksander Fiut: "Moment wieczny" : poezja Czesława Miłosza - Paryż: Libella, 1987; Konstanty Pieńkosz: "Czesław Miłosz: poezje". - W-wa: Jota, 1990; Andrzej Kijowski: "Tematy Miłosza", w: tenże: "Granice literatury" : wybór szkiców krytycznych i historycznych. W-wa: Biblioteka Więzi, 1991, T.1; Jolanta Dudek: "Czesław Miłosz: "Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada"" : europejskie korzenie poezji Czesława Miłosza - Suwałki: Suwalskie Towarzystwo Kultury, 1991; Andrzej Walicki: "Spotkania z Miłoszem", w: tenże: « "Zniewolony umysł" po latach» - W-wa, Czytelnik, 1993; Aleksander Fiut: " "Dolina Issy" - przypowieść o wtajemniczeniu", w: tenże: "Pytanie o tożsamość". - Kraków : Universitas, 1995; "Studia i szkice o twórczości Czesława Miłosza" - Olsztyn: Wydawnictwo WSP, 1995; Andrzej Zawada: "Miłosz"- Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie, 1996; Beata Tarnowska: "Geografia poetycka w powojennej twórczości Czesława Miłosza" - Olsztyn: WSP, 1996; Krzysztof Zajas: "Miłosz i filozofia" - Kraków: Baran i Suszczyński, 1997; Jan Błoński: "Miłosz jak świat"- Kraków: Znak, 1998.

Czesław Miłosz

O!

O, szczęście! widzieć irys.

Kolor indygo jak kiedyś suknia Eli
I delikatny zapach, jak zapach skóry.

O, jaki bełkot żeby opisać irys,
Który kwitł, kiedy nie było żadnej Eli
I żadnych królestw
I żadnych krajów